

Redactiunea

se affla in
nta lui Leopoldu Nr. 44.
terile nefrancate nu se primescu
numai de la correspundintii re-
ai ai „Federatiunii.” Scrisori
ime nu se publica. Articlii tra-
nepublicati se voru arde si nu
la cerere expresa se retorna.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literario, commercialu si economicu.

Appare Dominec'a.

Invitare

de Prenumeratiune la diariulu

FEDERATIUNEA

pre Semestrulu II' an. 1875.

00, DD. Cetitori allu caroru timpu
renumeratiune espira cu finea lui
i, c. st. v. sunt rogati a-si reinnoi
mamentulu si a se insinuă cătu de
ndu, că Redactiunea sè se pota
tă d'in bunu timpu a supr'a nu-
lui esemplarilor de tiparit si
a se pune la calle si regulat'a es-
tiune.

Cei ce sunt in restantia cu pretiulu
renumeratiune sè binevoiesca a-si
i socotele si mai alessu acei dd.
sunt de mai multi anni in restantia
aquiteteze odata detori'a cătra Re-
tiune, carea au sufferit si suffere
te neajunsuri d'in caus'a restantie-
destullu de considerabile.

In cursulu semestrului Juliu-
embrie. a. c. diariulu va apparé una-
i in septemana, domineca, căte de
si 1½ colla.

Pretiulu pre semestrul 4 fl. v. a. pre
lune 2 fl. v. a.

Cu acesta occasiune ceremu scusa
ab. Cetitori că in septemana tr. lip-
tu Redactorulu d'a casa, nrulu nu s'au
scote, se va suplini inse inca in ace-
semestrul.

Redactiunea.

B.Pest'a, 5/17 Juliu 1875.

Sessiunea straordenaria a corporu
legiuitorie alle Romaniei au tie-
tu, in cursu de doue lune, incordata
intrege diaristicei nu numai
mane ci si straine; discussiunile ce
nu urmatu cu multa infocare sunt pli-
de interressu. Mai alessu *conventiunea
merciale* cu Austro-Ungaria au fostu
sbatuta d'in tote punctele de ve-
re. — Precandu membrii oppositiunei
in camer'a Romaniei, totu nume illu-
re de omeni de statu ingrigiti de
mestele resultate ce ar poté pro-
eni d'in acellu actu internationale, —
ombateau cu tota poterea spiritului si
a tota caldur'a inimei loru conventiunea,
prin care d'insii sustineau că se
au mari folose vecinului imperiu, gig-
indu-se interesele tierrei, — pre de-
ita parte omeni de partit'a guvernului,
assemene illustri, staruiau a demon-
stră că de parte sè se vateme interesele
tierrei, d'in comerciulu si statulu ro-
manu voru castigá a fara de folosele
materiali inca si morali recunoscandu-
ce de nou si in fapta prin acestu actu
reptulu Romaniei d'a inchiaia de a
reptulu tractate cu poterile straine.
— Dupa ce marea majoritate a camerei
conventiunea, diece insi d'intre
deputatii oppositiunei depusera man-
datele loru, declarandu că nu voru sè
mai faca parte d'in acellu inaltu corpu,
are dupa d'insii s'au compusu in modu

illegalu, prin falsificarea alegeriloru,
si care vinde strainiloru drepturile tier-
rei. — Grelle sunt accusatiunile redi-
cate de oppositiune in contr'a majori-
tatii camerei si a guvernului si de parte
sè fia de la noi a vre sè ne punemu că
judecatori intre majoritatea si minori-
tatea camerei romane, cu atâtu mai
vertosu că omenii de statu ai Romaniei,
actu almine la potere, ni-a spusu-o mai
de multe ori, atâtu personalminte, cătu
si prin organele loru, că noi cesti de
d'in coce prea multu ne occupàmu de
cestiunile statului romanu si ne prea
amestecàmu in affacerile interne alle
fratiloru nostri de d'in colo, — obser-
vandu, că da, ne occupamu dieu noi,
si ne vomu occupá mereu, că-ci este
caus'a nostra comune, fara inse a ne in-
gere in affacerile guvernului tempura-
riu, intr'atâta inse, potemu sè spunemu
si aci parerea nostra, că celu ce va trage
mai mari folose d'in conventiune, este
negressitu imperiulu austro-ungaru si
estu-modu firesce, dàmu dreptate oppo-
sitiunei, fara că pentru acest'a cine-va
sè pota avé causa d'a se superá pre noi,
candu numai repetim' ceea ce o spunu
si marturisescu tote organele de publi-
citate d'in Austro-Ungaria. — Sè simu
inse impartiali si sè marturisim' că neci
o conventiune nu se inchiaia cu aspecte
de paguba, ci totu numai cu sperare si
calculu de folose cătu se pote de mari
d'in ambe partile. Cu privire la acesta
conventiune, este lucru ivederatu, că
statulu cellu mai inaintatu are sè tragă
folose mai mari, deci Austro-Ungaria
se affla in situatiune mai favorable
decătu Romani'a. De aici inse nu ur-
meza că acest'a are sè fia ruinata in
comerciulu ei, d'in contra are sè-si de-
svolte poterile sale spre a esploata in
parte-si tote stipulatiunile conventiunii,
éra daca experientia anniloru ar arretá că
folosele pentru Romani'a nu stau de felu
in proportiune cu pagub'a, atunci con-
ventiunea la timpulu seu au se va mo-
dificá amesuratru experientiei facute, au
se va face ca sè incete, prin urmare pre-
cum de o parte nu ne potemu insoci
celloru ce lamenteza, asiá de alta
parte cu atâtu mai pucinu ne potemu
insoci celloru ce jubileza si canta ma-
rire guvernului. Erit in medio verum.
— Totu assemene parere avemu si de-
spre concessiunea cladirei călliloru fer-
rate data intreprinditorului anglosu
Crawley; adica fara că sè strigam'
„vendiare” descoperim' inse, că am fi-
dorit u a se preferi societatea romana ce
se constituisse, dar guvernulu in animo-
sitatea sa, mai vrut' ar fi sè abdica, de-
cătu sè se inviesca la acést'a. Aici jace
reulu ce bantue Roman'a, inversiun-
area intre partite. Cellu ce va face sè
inceteze acest'a, erit nobis magnus
Apollo, — dar odata totu trebue sè in-
ceteze. Alegerile deputatiloru pentru cam-
era ungariei s'au terminat rema-
nendu, a fara de cei 36 dep. ai Croației,
abié căte-va alegeri de suplinit in a-

celle cercuri elect. unde conscriptiunea,
reclamatiunile etc. intardiasse, (Baciu-
Bodrog, Zala, Sabiu) seu că cerculu
cutare alesse deputatu, care fu alessu si
aiurea, (Sasc'a, Zorlentiu, etc.) seu in
fine in cercuri unde alegerea nu s'au
potutu realisá; (precum la Bai'a-Mare)
dar aceste cercuri elect. in restantia, nu
mai potu modificá proportiunea intre
partite. — Se alessera cu totulu 382
deputati, d'entre cari numai 185 sunt
realessi, adica d'in cei ce fusesse si in
sessiune trecuta, éra 197 dep. sunt can-
titati noue, prin urmare necunoscute, a
fara de unii cari fusesse deputati in'vre
un'a d'in sessiunile anteriori. D'in tota-
litatea alessiloru partit'a liberale si-re-
vindica preste 300 insi cari toti ar fi
professatu acceptarea fusiunei. Dia-
riele guverniali jubileza pentru marile
triumpu allu partitei liberales, noi in se
credemu, că bucuria, mai alessu es-
cessiva, pote fi stricatiosa sanatati, dar
e si antecipa fara vre unu temeu
solidu si fara de calculu securu, —
de ora ce numeratur'a s'a facutu d'a
valm'a, apoi multi dintre fostii dea-
kisti puri, lassara a fi trecuti de mem-
bri ai partitei liberales, pote pentru a
nu fi combatuti la alegere, éra dupa
alegere si mai alessu dupa deschiderea
diete, in cursulu desbateriloru a supr'a
cestiuniloru de importantia, propor-
tuna se pote schimbá in modu forte es-
sentialu si decisivu chiaru a supr'a sor-
tii ministeriului actuale. — Avut'au si
Lónyai majoritate „erasante“ (sfarimato-
ria) cum o numiau atunci satelliti săi,
dar acea majoritate lu „sfarim“ antăiu
pre dinsulu, apoi se sfarim' pre sine. Cu
multu mai incertu e calcululu acum,
candu se face cu 197 cantitatii necun-
oscute, apoi sè mai adaugemu eventual-
tatile ce se voru ivi cu precisiune ma-
tematica d'in situatiunea financiaria ce
apesa că o stanca a supr'a spiritelor
amarite de atâta calamitate fara
leacu, — cellu pucinu in timpulu
cellu mai de aprope irremediabilu, si,
fară a mai insirá alte nevoi dieu, trebuie
se marturisescu insi-si jubilatorii, că
nu sciu pentru ce se bucuria inainte de
timpu. Se spera multu si de la energi'a
ministeriului; da, este energiosu pana la
violentia, dar acest'a nu ca sè imma-
resca coesiunea, ci conformu legilor
frei predispusne esplosiunea atomilor
concerdati la cea dantăia ciocnire seu
numai si sgariare a corpului coactatu.
— Lassandu actiunei viitorului cri-
stallisatiunea partitelor si eventualele
transformatiuni, trecemu la resultatulu
alegeriloru in cercurile elector. romane.
Cu intristare trebuie sè constatamu că
alegorii rom. a fara de căte-va cer-
curi, nu numai că nu si-au plinitu cu
scumpetate detorinti'a, dar in unele loc-
uri au desconsiderat interessulu nati-
onale, vatemandu si preceptele moralita-
tii. Se tacemu de Satumariani, a caror
sorte e a fi pururea venduti cumperato-
rilor cu punga mare si plina, avemu se

Pretiulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . . . 2 fl. v. a.
Pre siese lune . . . . . 4 " "
Pre annu intregu . . . . . 8 " "

Pentru Roman'a:

Pre an. intregu 24 Fr. = 24 Lei n
Pre 6 lune 12 " = 12 " "
Pre 3 — 6 " = 6 " "

Pentru Insertanti:

10 cr. de linia, si 30 cr. taxa timbra
pentru fisele-care publicatiune sepa-
ratu. In locul deschis 20 cr. de linia.
Unu esemplar costă 10 cr.

constatamu, că intre tote cercurile elect-
rom. allu Alesdului pre Crisul-repede este
dora uniculu cercu rom. care s'au
vendutu cu licitatiune. Ce e dreptu popo-
rulu, — a fara pote de nobili igno-
bili d'in Borode si căte-va sate, de-
dati din timpurile prerogativelor cu
corruptiunea, — e nevinovatu, că-ci
acestu-a este zelosu si bunu buccurosu
ar alege dep. rom. dar intiellegint'a
beser. si mirena rom. este care au ven-
dutu cu licitatiune pre alegatori.

Aici numai s'au intemplatu ceea ce
nicaiurea in tierra nu s'a pomenit, că
intelligentia rom. adunata in confer-
tia sè candideze *trei unguri* si apoi dupa
acesti-a inca *doi romani* ca de batjocura.
Nu scimu ce causa voru fi avutu acei
domni d'in conferinta a vetemá pre cei
doi romani? Dar nu vedu ei, că se bat-
jocurira pre sine? Vediut'au lumea ca
intelligentia (?!) unui cercu se puna 5
candidati? Assemene intelligentia nu
mai pote ave rusine; immoralitatea ei
este fara de parechia, pentru că aiurea
se pituleza vendutii, precandu aici se
ducu la tergu a se vinde cu tob'a cellui
ce dà mai multu. — Ni lipsescu cuvin-
tele pentru a inferrá dupa cum merita
pre factorii cercului elect. de Alesdu.
Acceptamu sè ni-se dee deslucire prin
care peccatosii sè fia espusi despretiului
publicu. — Dupa acestu cercu elect.
numai cellu de Fagetu, in comit. Cara-
siului, este a carui intelligentia pote
rivalisá in degradare cu Crisianii. Aici
inca, dupa comploturi raffinate, siovai-
ture in drept'a, si stang'a negotiatii
clandestine initiate de multu timpu cu
mana lunga si sacrilega, se proclaimă
in ultimulu momentu cu *acclamatiune* (!)
unu omu cu totulu necunoscetu, alego-
toriloru, unu evreu botezatu, care tre-
buie sè se mire insu-si că alegatori Fag-
etului n'avura unu singuru omu d'in
sinulu loru, ci alergara a prende intr'unu
norocu pre cellu d'antăiu cumperato-
riu. Alegatori rom. d'in comitatulu Aradului
au datu forte inderetru, unu singuru cercu d'in patru s'au conser-
vatu, că-ci cerculu Sîriei, de si alessu
unu romanu de origine, ar fi alessu inse
totu asiá ori pre cine. In Logosiu parti-
t'a nat. rom, numera abiá 250 alegato-
ri cu votu, că-ci numai cam atâtea se
dedera pentru candidatulu nat. Cam
asiá si in Oravita, unde voturile nat.
fusera mai multe, dar in fine totu prea
pucine spre a triumfá. In cellealte cer-
curi alle Carasiului s'au paditu cellu
pucinu principiulu de natiunalitate,
ceea ce dovedesce că poporulu nu e
inca demoralisatu. — Presta totu trebuie
sè constatamu cu dorere regressulu ce
au facutu alegatori d'in cercurile ro-
mane. Cei chiamati sè descopera velulu
de pre tainele elect. si sè arete publica-
tii causele acestui regressu supera-
tiosu. Atunci, mai adaugandu-se si
gressielele condutoriloru corifei, jude-
cat'a se va poté face in deplina cuno-
scientia de causa.

Diariul offic. publica *ordinatiunea de executare* la art. de lege X. 1875. despre immanuiri emanata de la ministrii de interne si de justitia, — mai de parte *ordinatiunea* ministrului de interne cître comitetele electorale din comitatele Baciu-Bodrog si Zala si seaunulu *Sabișului*, prin care pentru *alegerea deputatilor dietali* pre territoriul acestuor jurisdicții se fiszeaza unu terminu de 10 dîle, de la 8 pana inclus. 17. Aug., a. c. — in fine ordinatiunea ministrului cultelor si instruct. publ. prin care se opresce intrebuintarea in scoolele romanesci a *Abece-dariului* rom. compusu de *Vasiliu Petri*. Cuvintele Interdictiului sunt:

„Abecedarul lui *Basilii Petri*, de altintre compusu, dupa unu bunu sistem didactic, in limb'a romanesca, au fostu essaminat de priceputori si s'au constatatut cî oper'a numita contine unele puncte, caru potu servi de baza la pareri contrario constitutiuni, a nume pre pag. 44. bucat'a de lectura 3 occurru nume de tierre coordinate: Transilvania, Banatulu, Crisian'a, Marmatia, Ungaria, etc. — pre pagin'a 82 sub nr 3. se dice d'in cuventu in cuventu „Patri'a romana cuprinde tote acelle tierre in cari natiunea romana vietuiesco si locuiesce.“ Era poesi'a de pro pag. 84. vorbesce in acellu-a-si intellessu despre „intregă“ Romania. Prin urmare aceasta carte de scola — pana candu nu se voru indreptă passagie reclamate, este oprita in tote scoole romanesci.“

— Assemene ucasu (publicatu in foia off. de la 6 Jul. c.) oprî mai nainte si manualulu de istoria a Dului profess. Ioane Moldovanu. Vomu ajunge adi mane de cartile scolastice pentru romani le voru face ungruii, trasse pre calapodul lor, cî-ci celle compuse de autori romani, chiaru candu elle se substernu la guvern spre aprobar, nu se incuviintieza, ci se tramittu de la Danu la Stanu unde apoi jacu cu annii, pana se facu uitate.

Că illustratiune la procedur'a cea minunata a ministeriului servescă aci unu exemplu, despre care avemu cunoștința. Dl. protop. I. V. Russu compusese una carte de lectura si o substornusse, sunt aproape doi ani la ministeriu spre essaminare si aprobar. Ministeriul instruct. publice in locu de a insarcină pre cutare directiune gimnasiile, de cari, lauda Domnului, avemu căteva, o transpusse in modu confidentialu, cum am dice pre furisiu, parocului din Satumanu, I. Marcu recomandat pote pentru ore cari tainice merite, că autoritate literaria si pedagogica la România, (de candu au amblatu

pre la Buccuresci să capete vre unu postu civil) invitandu-lu a essamină oper'a Dului Russu. Dl. Marcu fece critică, de altintre a fara de unu punctu ce privesce lucruri din istoria beser. si unde Dl. Russu avea tota dreptatea, — cătu se pote de bine, ceea ce i servesc spre lauda, dar lucrul nu se termină aci, pentru că ministeriul vrendu, să aiba mai multa garantia, transpusse oper'a la unu altu parocu rom. fostu si profess. de limb'a rom. fara inso că cestiunea să-si affle deslegarea in cursu de doi anni.

Ecca procedur'a nobila si admirabila in felulu ei, ce ministeriul urmează facia de cartile di actice rom! Ea se resume in doue cuvinte; *ucasuri si vessatiuni*. — Dl. ministru inca va fi essaminat pucintellu la rondu si in asta privintia in prossim'a sesiune a camerei. Pana atunci se pote progăti eu respunsulu caro inso de sigura va merită calculu de tertia.

List'a deputatilor romani

Antonescu Stef, alesu in doue cerc. elect. a Boccei si a Sascei. co-nit. Cărasiu. (nou)

Borlea Sigismundu, in cerc. el. Halmagiu, comit. Zarandu. (alesu a 4 ora.)

Ciplea Sigismundu, cerc. Visfeu, comit. Maramuresiu. (nou)

Cosma Parteniu, cerc. elect. Beiusiu comit. Bihari'a. (a dou'a ora)

Doda Traianu cerc. el. de Caransabisiu, comit. Severinu (a dou'a ora)

Gurbani, cerc. el. Buteni, comit. Aradu. (nou.)

Hodosiu Iosifu, cerc. el. Bradu, comit. Zarandu (a 4 ora)

Mihali Petru, cerc. el. Apsi'a, comit. Maramuresiu (a 4 ora)

Missiciu Ioanne, cerc. elect. Timisior'a, comit. Timisiulu. (a 3. ora.)

NB. Dl. Missiciu e numai in parte alesu si de romani, cî-ci majoritate alegatorilor din Urbea Timisioriei se compune d'in *neromani*.

Nistoru Iosifu, cerc. el. Sfri'a, comit. Aradu (nou.)

Petricu Juliu, cerc. el. Zorlentiu, comit. Carasiu. (a 3 ora).

Popu Alessandru, cerc. el. de Siomcut'a district. Cet. de petra.

Popu Giorgiu, cerc. el. Cehu-Selagiu, comit. Solnocu-med. (a 2 ora)

Romanu Alessandru, cerc. elect. Ceic'a, comit. Bihari'a. (a 4 ora.)

Stupa Giorgiu, in cerc. elect. Beseric'a-Alba; assemene allessu prin majoritate neromana.

Autonomia si sinodalitatea in Ungaria si Transilvania.

A voi se scrii in aceste doue materii, ar' inseamna, că voiesci se compuni unu volum grosu, era nu vreunu articolu de jidari politice. Ambele cestiuni sunt de importantia suprema pentru diversele societati omenesci,

Că se tiene de seculu frumosu, nasulu e allu Romanilor, ochii sunt negri si infrumusetati cu nesce gene înge sprenocene dese si negre, cautatur'a loru e placuta, fantastica si seductoră. Perulu celu lungu e frumuseta' fetei romance, carele lu adauge cu plete false (?) pentru cultivarea perului e cea mai mare grige destinata.

Statur'a e frumosa si delia, misarea e graciosa si elastica in gradulu supremu. — Nevestele colle tenere au facia rumena, si pelle suptirc, inso inzedaru cî-ci nu si o tienu multu, deorace de fete peccatuescu, sulimanindu-si fac'a, ochii, sprenocenele si buzele, care peccat e forte latitu in seculu frumosu (?) si urmarea e cunoscuta.

Romanulu e fricosu, astutu, prefacutu, crudelu si lenesiu, — Neci odata nu ataca elu pre unulu carcele e inamnatu cu pusica, avendu frica mare de acesta arma; seu si daca face vre unu assaltu numai din pandă si eu intentiune hotiesca.

Navalirea in cas'a unueia seu altueia e unu ce de tote dillele, comitiendu celu mai mari si rafinate crudelitati. — Nelucrarea e fericirea lui, pentru densulu lucra femeea, si

cate-si mai asta conditiunea loru de vietia in religiunea positiva, in beserica organizata, in disciplina ecclastică, in ritu correspunzatoru, in educatiune religioasa, in scole aparate prin beserica, in clerus luminat si curiosu. Dera tocmai, pentru că aceste cestiuni sunt astă de afundu tajatorie in vieția poporului si mai pre susu de toto in vieția poporului romanescu, venimus cu aceste, nu spre a dascali pre toti barbatii besericesci, cati se occupa atatul istoria ecclastica generale, catu si cu cea speciale a romanilor, că se smulga odata penă d'in manile ignorantiei, care a inceputu a ingădiascerele besericesci, a stropi in drept'a si stang'a cu negrela fețele toturor trencatorilor, in corespondentie si articlii scriissi că de clasa si plini de faime adunate de pre strate, judecandu tota starea unei besericesci dupa cateva casuri singurate, de care se intempla pretotindeni. Modestia omenilor erudit este unu lucru forte frumosu; dera prin excessulu do modestia pote se ajunga in periclu ori-ce cauza drăpăta. Vinu momente, in care te simti obligat u infruntă ignorantă cutiutoria, fara pieu de compliment. De candu se totu vorbesce la noi de autonomia besericescă si de sinodalitate, ideile si cunoșintele in aceasta materia in locu de a se limpidi, mai vertosu se incurca si se confundu. Ca's reului ocestiua se pote afă mai multu intru impregiurarea susuzintă.

Reformatii elvetiani (calvinii) in templu absolutismului vodiuendu-si lovita reu autonomia si sinodalitatea chiaru prin monarh, desvoltara atâtă resistontia, in catu barbatii că br. Nic. Vay si altii ajunsera in prisone si nu se lassara, pana ce nu li s'au restaurat drepturile besericesci in sensulu tractatelor de pace inchiate odeniora intre poterile catholice si calvine. Era astazi? Calvinii si sinodele loru nu mai termina cu nenumeratele certe popesci-mirenesce si cu persecutarea propriilor superintendenti. — Pentru-ca nici ei n'au mai ajunsu că se pote trage linia delimitatora intre atributiunile popilaru si ale mirenilor in affaceri besericesci (*). Restul se ni-lu esplice canonistii.

Evangelico-augustanii (luteranii) o patu mai totu că reformatii calvinianii, De ce? Ne voru spune doctorii in tote drepturile.

Romanii de religiunea ortodoxa si putera autonomia si sinodalitatea pre temeiulu unui statutu, in care s'au imprumutat multe din allu protestantilor luterani. — Acelu statutu elaborat u multa grge, dă totu-si adesea ocasiune la neintelegeri si esplikatiuni varie. Acăstă ar' inseamna, ca si acelu statutu va mai suferi candu-va corecture, emendari, reforma.

Romanii gr. catholici din Transilvania se bucurasera si pana acilea de unu gradu

*) Chiaru acumu, in anulul acestuia, se intemplara mai multe scandale in sinodulu loru din Transilvania, si pre catu aflam, obiectulu celor mai aprige lovitură este mai multu superintendentele (episcopulu).

ellu e forice potendu siede in gradina sub pruni cugetandu la vinarsulu, ce are se lu faca d'in prune. Lucra numai atât, cătu se pote acoperi celle necesarie, d. e. se si solvesca contributiunea, — se suportu pucine spose casarnice, si se-si pote cumpără parochia de boi, e starui se-si adune capitalu, e romanului unu ce necunoscutu. — Romanulu posiede multe insusiri frumose, cî-ci in genore luatul ellu e moderat, afara de patim'a beaturei, densulu nu cunoște atatea lipse, fara se marginesc pre langa pucinu. — In respunsu e totu-deun'a gat'a; si in luncările de mana posiede unu talentu extraordinariu.

Cultur'a romanului e atâtă cătu nulla, citirea si scrierea e la densulu arte.

Scole nu au romanii si daca si existu pucine nu sunt frecuente de locu.

Femeile sunt dupa obiceiul oriental, supuse barbatilor, elle vetiuesc numai pentru barbatii si copii loru. — Sunt diligente si forte descepte, cî-ci inca de baiete mici furca nu le mai lipsesc d'in mani, posiedu o arta mare in chindisitora camesielor, si

orecare allu autonomiei si allu sinodalitat in cătu adeca episcopulu loru cadea sub legeri sinodale, se mai tineau in epoci versante si cătu unu sinodu compusu din popoli si preuti, in care se asiedea cati besericesci, era potestatea episcopului moderata prin institutiunea consistorie compusu celu pucinu din cate siepte membri investiti cu votu decisivu, caroru episcopu oppunea pre doue alle sale, cu c in casuri de astă, decidea, decă se mai intrebatu atunci, pre candu cei mai multi copii din Rosaritul nu cunoștea nici din ceea ce se dice consistoriu, ci incepând la Buccuresci pana in Atenă si de apana in fundul Asiei, episcopul era absolut, adeverat despota in beserică, i guru administrator allu toturor aferentelor si allu averti besericesci, pentru ca si avea pro langa sene destui calugari, alte persone besericesci, acei individi cutedia se-si dă unu votu consultativ, si era intrebat de episcopu.

Dera romanii greco-catholici pretesc pentru provinci'a besericescă autonomia si trega, genuina, si sinodalitate că in beserică rosaritului.

Fără bine facu gr. catholici, ca in stu pentru autonomia intregă genuina, insistă, cumu se dice, pre victia pre moște se-si asigure autocephală; să nu desisca pana ce nu o voru castigă. Vedi acesta in trebore o tienemă noi de cea mai re tractata acumă, si la această ceromu a jutoriului eficace allu canonistilor in teresul adeverului si allu ambelor biserici romanesci, că să se scia curat, care sinodalitatea resarită o ceromu noi. Nu cumva pre cea din Constantinopol, d'in Anatolia? Adeca că unu numru prea marginutu de familie grececi din Fanaru, se leze in numele intregului patriarcatu, si dispuna de averile besericesci dupa placul lor, se destitue pre patriarchu cu ajutorul vizirului si allu sultanului, că si cum ai destitui pre unu primariu allu cetății Atunci ar' fi vai de besericile noastre. *)

Să dora ne mai place s. sinodu din Russi'a, compusu numai din metropoliti si episcopi, depunuti toti de către monarh, absolut allu imperiului. Dara pre poporul cine-lu reprezinta in sinodu? Ilu reprezinta de la Petru I. insu-si imperatul (tiarul), care inse tramite in locul seu pre unu functionari inaltu numitul procurator general, allu santului sinodu, adeca cumu amu dice, tutorulu, epitropulu, controlul s-tului sinodu. Acelu procuratoru general siede alaturea cu metropolitul prime, si ce e mai multu, are dreptu de Votu absolut in cătu ori-ce ar' decide stulu sinodu, fă in unanimitate, decă excellentie salu dui procuratoru nu-i place, are numai se dica Veto=oprescu, se aduca casulu la cunoștința imperatului si conclusele sunt si remanite.

*) A se vedea despre besericile ortodoxe resaritene chronicile interesante in Beserică orth. romana.

tiesse totu ce e de lipsa pentru casa, numai femeia lucra campulu si porta economia.

Inbracamintea barbatilor constă din camasie, o parechie de ismene, incalciamanta sunt opiniole si obielele, ciorapi nu sunt cunoscute la romani, peste camasia porta unu cichinu de pansa seu lana, trupulu si incinsu cu unu sierpariu in capu are vîr'a o palmarie mare, era iern'a oaciula, iern'a mai porta pieptare si cogioce.

Inbracamintea femeilor constă din camesie chindisitora cu flori, 2 pasturi, si in giurulu taliei pune unu brâu de lana, serbatore porta cisme si iern'a opince, ver'a ambla mai totu deschis, in capu au carpe sau caitie, fetele in frigulu celu mai mare umbria numai in camasie, si cu capulu golu, perulul imbrumsetieza cu pantice si flori, la grumazii porta asău numit'a salba, de galbeni si altu felu de bani.

Casele romanilor sunt de lemn acoperite cu siendile, urlioiele sunt de nucie ingradite si cu lutu isbite, ferestrele sunt mari in locu de sticla e hartia pusa. Casătă in legatură cu staululu, si langa casa se află o gradinută in care numai cépa, siu si

FOISI OR'A.

Vlahii (Romanii.)

(Traducere după E. v. Berg.)

Barbatii romani mai cu séma sunt de statura mediloca si structura regulata. — Sunt inceti si tardii in tote misicarile loru, inso tarditatea acăstă porta mai multu caracterul lenei, decătu allu nepotenie. — Facă si capulu e lungaretia, la multi barbati se vede o fisionomia nobila. Colorea cea intunecata a faciei e mai multu colorea temporului, si nu cea naturale a Racei, că si la Ciganii; ochii cei negri arreta sprijinii reutacise si preface. Perulu e lungu intunecat si desu, si aterna selbaticu si necultivat in giurul capului. — Gură cea frumosa formata si plina de denti albi si frumosi, e umbrata de nesce mustetie lunga si dese, barba lunga nu porta romanulu; aceasta e prerogativa popelui. — Structura capului si a faciei e ovalulu celu mai frumosu si regulat.

nulle. Acesta este sinodalitate rusescă. Sinodul celu mare și sântu are patru sinode filiale administrative în Petroști, Moscova, Chișinău, Casanu. Pretimea russescă nu are mai niciun dreptu facia cu arhieșii sei. Ve place rusesc?

Dăra în România? Ca dora nu va fi totu că în Russia? Făceti bine și cititi;

„Legea pentru alegerea metropolitilor și episcopilor,” cumu si constituirea santului sinod, din ambii metropoliti, sîesse episcopi și toti arhieșii titulari romani, său naturaliști romani, adica celu pucinu 12 membru. — Dara poporul? Asă, pre suveranul poporul reprezenta în locu de procuratorul generală că în Russia, dn. ministru al cultelor *). De alta parte inse națiunea romana, poporul si-a secură în afferile besericăi salle unu altu dreptu eminențe, intru alegerea metropolitilor și a episcopilor diecesani chiaru prin celle doue corpori legislative alle tierrei, prin camere si senatu, care in asomenea casuri se unește intr'unu collegiu cu s. sinodu. Pre langa acăstă, tōte fondurile si alte averi besericăi sunt administrate de catra statu.

Dara in Grecia? Totu asă.

Mi veti dice: Nu-mi amblă tu prin Russia modernă, ci mergi la celle siepte sinode ecumenice (sobora a tota lumea), cauta in Beveregius, acolo se vedi tu sinodalitate. O poti vedé dieu pre aceea, numai nu asă precum o vremu si o ceremu noi in seculu allu 19-lea.

Se trecește la beserică romano-catholică, său cumu ii dicu grecii, latina, ori apusena. — Autonomia si autocefalia besericăi romano-catholice, de si se afia in lupta continua, secularia cu potestatea staturilor reprezentata prin imperati, regi si alti domnitori, totu-si este pana acum'a relativu cea mai bine asecurata, mai vertosu prin admirabilă sa organisație internă, care s'ar potă asemenea in mai multe puncte cu organizația armatei anticului imperiu romanu din periodulu celu mai illustru allu imperatorilor. In acea beserică toti membrii sunt supusi la comand'a supremă a unui capu vediutu. Asă autonomia besericăi romano-catholică este monarchica. — De aici ar' urmă la prim'a vedere, că in ecclesi'a latina nu poti fi vorba de sinodalitate, său cum se dice cu terminu mai modernu, de constitutionalismu; cu tote acestea vedem, ca lucrul in fapta stă tocma din contra. In beserică apusenă s'au celebrat mai alesu de la desbinare, adica că de optu sute de anni incōce neasemenatul mai multe sinode mari si mici, decatul in acelui-a-si periodu in ecclesi'a resaratēna.

Că se tacemus dente si celu din urma in Vaticana la Rom'a, dura s'au tenuit si se mai tienu in diverse staturi multe sinode provinciale, compuse numai din arhieșii, precum sunt si celle resaratēne, si altele, diecesane, compuse numai din preuti. Sinode

*) Vedi in Beserică orthodoxă romana nr. 2 din Nov. 1874 acestu regulamentu, si altulu pentru disciplină beserică, era in nr. 4 1875 pentru intretinerea clerului.

provinciali și diecesane sunt asecurate Ica-tholicilor și prin concordate nu numai în tierrelle, unde religiunea catholică e declarată de religiunea dominitoria a statului, ci si in staturi unde dominitorii sunt protestanti, cari inca totu se mai tienu de massim'a cunoștute: a cui este tierra, a acelui-a este si religiunea (cuius est regio, illius est religio). Asă dara, de si constituirea besericăi catholică se dice a fi monarchica absolute, totu-si ea sufere in lăintrulu seu între marginile trasse de dogme si de canone, si representatiuni sinodale, pana diosu la diecese, candu constituirea hierarchica-aristocratică, precum este a resaratului, sufere namai sinode compuse din episcopi. Intr'unu punctu concorda ambele hierarchie mari de mai multe secole, ca adica elle au scosu din sinodele loru pre representantii poporului, pre membrii mireni, si au trassu tote drepturile besericăi de orice natura numai in cerculu hierarchiei superiore. De aici apoi au si urmatu multime de conflicte grele si fatali intre clerci si mireni, de aici se nascu și eresii multe, inventate adesea numai din resbunare in contra episcopilor. Asiediemtate că buna-ora allu serbilor din imperiu, adica congresse, său dica-se si sinode amestocate din clerci si mireni, sunt de vreo 15 sute de anni numai exceptiuni de la regula, corbi albi intre cei negri.

Acestea sunt date scosse din istoria si din ceea ce pot se vedea fia-care cu ochii sei in tota lumea christiana de diverse confesiuni. Apoi dar' cumu se intempla totu-si, ca in dillele noastre lucra insa-si hierarchia romano-catholică din Ungaria, din Transilvania si Croati'a pentru influentiarea unor institutiuni noue, compuse din clerci si mireni, sub nume de congressu besericău? Hierarchie se feră pana acilea din tote poterile, că nu cumu-va să se stracore in beserică vreo institutiune, formula, cantare, ritu, său ori-ce semnu esterioru, care se aiba vreo asumenare cu celle introdusse la acatholici, la heterodoxi, la heretici; écca ince ca acum'a vene hierarchia romano-catholică cu mărtișorul seu proiectu de congressu besericău, conchiamă in a. 1870/1 adunare ad hoc sub presedintia primatului că se-lu adopte pentru tota beserică din tierrelle coronei unguresci. Si totu-si, acăstă institutiune este aproape numai una copia a institutiunei protestante de aceea-si natură. Se potre ore, că si rom. catholicii se imprumează ova-si de la protestanti? Se potre prea bine, si fără cea mai pucina veteamare a demnității salle, era in casulu de facia, se potre cu statu mai usioru, ca acăstă imitație este numai la apparentia, si écca pentru ce. Din cercetarea si studierea exactă a documentelor din tempurile primitive a le besericăi lui Christosu, facute de catra historiografi eclesiastici, se cunoște, — ca pana in sec. alii treilea mireni inca au participat la affacerile besericăi alătura cu episcopii, se intellege ince ca nu la altariu, nu la administrarea sacramentelor, non in Sacris, sed solum circa Sacra. Mai tardișii episcopii trassera tota potestatea si juri-

sdictiunea la sene. — Dara dupa ce religiunea christiana sub Constantin M. se înalță la tronu, acestu-a si succesorii sei smulseră din manile arhieșilor una parte considerabile a potestatei eclesiastice, se arruncara in fruntea besericăi si se accaparara de regimul ei supremu, — in numele poporului christianu, atatu că imperatori, catu si că „Tri buni plebis,” adica reprezentanti ai poporului *). De aici incolo tōte canonele besericăi legiferate in sinode trebuia se fia provideute cu sanctiunea imperatului pentru că se aiba potere de lege in beserică. — De aici se poate explică si acelui amestecu de legi profane si canone eclesiastice in collectiunile antice ale imperiului resaratenean; de aici si infricosiștele confusioni, certe, lupte, destituirii, eresie, belluri civili, etc. — Domnitorii din apusu imitara pre imperatorii resariteni, si-dodera inse de omu in patriarhul Romei vechie, care in locu se ceda loru, s'a oppusu cu toti ai sei din tote poterile, la tote occasiunile, si successive a mersu asă departe, incatul a smulsu la senesi chiaru din potestatea domnitorilor. — In tempulu reformatiunii lupta intră in fase noua. Atunci Ioan Calvinu si cu ai sei venira la ideea că să se intorca la primii secoli ai chistianismului să se adopere a restabili orei cumu equilibriul asă, in catu potestatea intrăga se nu remana, nici in manile hierarchiei, dura nici la domnitorii staturilor. Asă se instituie una adunare comună compusa din preuti si mireni betrani, care apoi se numi candu sinodu candu senatu besericău, era uneori consistoriu. In modulu acestu-a constituirea besericăi protestante era se ajunga a fi democratică era nu monarchica că cea latina si russescă, nici aristocratică că cea grecesca.

Ore inse ce lipsa are beserică romano-catholică ungurescă, că se cera ea insas-i a se reformă in sensu mai democraticu? Majoritatea populatiunei este catholică, clerul superior este forte bogatu, dinasti si monarhul sunt catholică. Nu cumu-va incarcarile acestea de reforma sub titlu de autonomia si sinodalitate sunt numai nesec manopere, care au cu totulu alte scopuri? Cam asă intreba toti cati s'au dedat a se indoi de promisiunile hierarchiei catholică. Acei-a inse cari s'au ocupat mai deaproape cu cestiunea asă, si acei-a, cari mai arrunca ochii si in diariile clericali, eclesiastice si politice, judeca cu totulu altumtre.

Hierarchia catholică este dedata ce e dreptu, că si cea grecescă, a se oppune la ori-ce innoiture si reforme, mai alessu de călărea o atingu si pe dens'a mai de aproape,

*) Este sciu din istoria Romei antice, cum s'a formatu si desvoltat imperialismul, cum adica poporul si senatul in locu de a-si rezerva dreptul propriu allu denumirei, au pusu pre Cesare mai întâi imperialu-comandante supremu allu armatei pre viotia, l'au denumit apoi de Tribunus plebis, de Pontifex maximus etc. totu pre viotia, adica au datu din mana potestatea propria la unu unicu omu.

dupa ce inse vede si se convinge, ca reformele introdusse prindu radicina, atunci ca nu se retrage că meleci in casul'a sa, precum se intempla in resaritu, ei se dă cumu amu dice, dupa peru, se intomește dupa impregiurari. Astă-di in tota Europa constitutionalismul strabate preste totu, institutiuni nove se adopta si sunt aparate de popora cu tota perseverantia. Hierarchia trebuie se audia vocile acestea. Mai incolo,

Hierarchia potu observă prea de aproape ca in mania tuturor fatigelor salle, religiositatea in massele poporului scade pe anu ce merge, besericăle romanu găle, oscula-tarea ritului e considerata că ori-ce alt spectaculu profanu, era alătorea se intende comunismul, coruptiunea, crimele anume pre la cetati se inmultiesc, in fine francmurari (Freimaurerthum) intensa preste tota Ungaria, confederata cu calvinia modernă, submina religiunea christiana positiva intru tote dogmele salle. Cumu se mai rezista pe venitoriu numai elerulu singuru la atâtea periculu, candu chiaru si dintre calugarii catholici au inceput a trece multi la calvinii si la sociniani.

Intra'coea beserică r. catholică si originea altă ce posede proprietati immobili — mosie, dominie, fia că donatiuni vechie, de la statu, că testate de la particulari, său si cumporate cu bani castigati din veniturile acelui-a, este amerintata de unu altu periculu in existența sa. Este lucru cunoscutu la tota lumea, ca ungureni sunt decisi a secularisă averile besericăi, adica a spoliu pre beserică de tote averile ei; era la acesta măsura desperata nu-i impinge numai exemplul Frantei din secol. trecutu, allu României, Italiei din secolul nostru, ci-i impinge si extremitatea lipsa si saraci'a la care ajunse statul prin legi relle, gubernare si mai rea, prin dilapidarea veniturilor tierrei, la care densii se pricepu mai bine si decatu austriaci.

Calvinii si francmurari din Ungaria inca nu cutedia se propuna in dieta de a dreptulu confiscarea averilor besericăi, pentru ca pana acum'a totu se mai temu de mania populatiunei catholică, care trece de parte preste 1/2 a populatiunei intrege; dăra planul loru este unu secretu publicu că adica se cera averile besericăi deocamdata numai că hypotheca pentru căteva sute de milioane, pre care cauta se mai ică imprumutu de la capitalistii Europei. — Asă dăra averile besericălor hypotheca la manile capitalistilor evrei. Dara cine se platesca interesele? Se intielege ca acelui trebuie se le platesca statul. Dăra inse statul după cătă-va anni nu va mai potă satisface pre creditorii? Atunci voru veni acestia si voru pune averile besericăi la toba, pentru că se-si scotia capitalurile. Pentru acelui casu calvinii si francmurarii promisau inca de acum'a metropolitilor cate 20 mii, episcopilor cate 18 mii salariu anuale, si asă treptat la toti ministrii besericăi; era in catu pentru scolele confessionali ei sunt destul de generosi că se le iee asuprăloru si se le prefaca in scole maghiare co-

pucine flori se cultivoza, si dintre pomi prunu mai tare (?) Acătă si celu mai placutu pomu allu romanului.

Cultură la romani stă pre treptă cea mai de diosu. Cantarea si uniforma (monotonă) si fără melodie, instrumente musicale lipsescu cu totul. Poesia nu e acasa la romani, si poetii lipsescu cu totul (?) cu unu cuventu pentru literatură nationale nu se destineaza nici o ingrijire. Romanii sunt disidemionosi, credi in aretari, vrăgiri si strigoibă ce mai multu, credi in vampiri, si dicu că barbatii cu perulu rosiu dupa morte sugă sangule de la fetele celor tenere, pentru aceea candu moru sau se cuiesc trupulu loru de sicriu sau se sdrobesc. — De multe ori se desgropă acei-a cari stau in suspiciune de a fi vampiri si trupulu loru se pironesc cu unu pociumpă de sicriu.

Prin acesta traducere voiescu, se aretu publicitatei ca cum ne caracterizesa, nemii, sassi, unguri, pre noi romanii. E siarlatania din partea Dlui Berg daca

densulu in descrierea sa despre Wlachi, nu numai ca istorisesc ne adeverulu, fara inspunționul loru de un'a parte insusiri relle er' de alta parte ascunde cele bune.

Dlu Bergu afirma ca romanii sunt tardii si lenesi in tote misicările loru, nu sciu dieu care e mai tardu si incetu, romanul seu sassulu?

Mai departe in scrierea sa e explica că femeile romane porta atatu economia casei catu si a campului, er' barbatii siedu la umbră prunilor lungiti cugetand mereu la prepararea vinarsului de prune, er' de alta parte totu densulu spune ca colorea faciea a romanilor si colorea temporului fiindu espusii so relui si calduri tota diu'a in campu; écca totu Dlu Berg se combate pre sene, aretandu lumea ca densulu a scrisu numai nesec măini grozale, fiindu sedus de antipatia catra romani precum sunt si fura mai toti scriitorii sassi nemii si unguri.

Apoi intrebă pre Dl. E. v. Berg că pre unde a caletorit dinisulu de a vediutu că femeile si mai cu sama fetele romane porta plete (cosite) false, aceste sunt numai măini grozale, inventiuni de ale salle că-ci d'in contra ro-

tură romana, catu si despre poesia si melodia, că-ci nu la romani, fara la nemii si sassi e melodia monotona (uniforma).

Inainte de tote să se convingă Dlu Berg despre romani, apoi se scrie despre densii, se invete literatura romana, si va vedé ca si ei au poeti, istorici, tehnici ect. nu numai densii, si se nu scrie măini, de cele mari calumniandu pre unu poporu in-tregu că-ci poate fi trassu la respondere.

Tenerimea nostra studiosa la universitatea patriotică si esterne ar' fi in prim'a linia obligată, nu numai a responde la atari atacuri indreptate catra sermanul nostru poporu ci a si nesui pre tote calile legali insu-si a scris pr'in Diuarie si foisiore apărute deosebi in limbă germană, despre datenile poporului nostru, si pr'in acesta a înprăsciată intunecul si nescientia in care jace poporul nostru inaintea strainilor.

X. Y.

munali, adoca se intielego deca va suferi populatiunea catholica de vre 9 milioane. — Téte acoste impregiurari critice indemnara pre eleru, că se faca apellu la simtiul religiosu allu mirenilor, in a caroru frunte sta astadi br. Sennyey. Cellu care vre se afle si mai multe in acesta materia, pote se le scia de la mana buna, se pote informa si din diariale clericali catu do bine. Asia de ex. „M. Allam“ in nr. 84 din 17. Aprilie a. c. spune curatul, ca statul besericescu catholice din Ungaria fara regularea affacerilor besericesci pre base mai larga democratica nu mai este siguru de existint'a sa nici chiaru aparata fiendu de regale Ungariei cumu fusesse in trecutu *).

Acestea si alte asemenea acestor-a sunt ratiunile, care induplecara pre episcopatul rom. catholice, că se adopte institutiunea data cu totul uitarcu din allu treilea secolu incoce si restabilita de protestanti, de si in modu imperfectu, in sec. allu 16-lea.

(Va urmá.)

B.-Pest'a, 7. Juli.

Multu onorate Domnule Redactoru!

De si „Federatiunea“, multu stimabilulu diurnal ce redigisti, s'a occupat multu in cursusul acestui anu de starea si viitorul „Societatii literarie besericesci a teologilor rom. din Vienn'a“ totu-si inse am fericirea a crede ca celu pucinu o parte a cettitorilor „Federatiunei“ si asta-data voru celi cu placere cate-va impartasiri, ce voiu face despre numit'a Societate.

Societatea dupa vechi'a sa forma nu mai ossiste. Essiste inse aveera ei constatatore din o biblioteciora si din o forte modesta summa de bani si acestea sa affla in possesiunea si sub administrarea teologilor romani din Seminariulu centralu din B.-Pest'a. — Cum se pote acest'a, voru observa unii din stimatii lectori ai „Federatiunei“ candu s'a dissu de atatea ori, că aveera societati la casu de dissolvare are se fie imparita si data numai in usulu gimnasielor de Blasius si de Beiusiu.

— Da, intru adeveru acest'a s'a dissu de multo ori si s'a facutu opiniune generala mai la toti cari cunosc mai de aproape acesta societate, pentru aceea mi ieau libertate a veni si cu memorialu si statutele societati in mana a aduce cate-va desluciri in acésta privintia.

Teologii romani din Seminariulu rom. cath. din B.-Pest'a dupa o scrutare mai serioza in memorialulu insocirilor literarie a tinerimei romane de la facultatea taologica din Vienn'a si dupa studiare mai cu de a moruntulu a statutelor acellora au decisu retienerea bibliotecii cu tote apertintintele si atatu in bani catu si in alte obiecte in proprietatea si folosint'a loru. Si éeca titlulu de dreptu si motivele in poterea caror'a au adussu acesta decisiune: Dupa evenimentele de la 1848—1849 infiintiendu-se seminariulu gr. cath. centralu de la Sta Barbara in Vienn'a, tinerii romani adunati aici din tote partile Transilvaniei, Banatului si a Crisanei se nascu fericit'a idea a unei biblioteci romane. Ideea se nascu din greutatea ce simti fiacare la castigarea cartilor romanesci. Ideea era minunata, că-ci le oferia accesa ce spiccare in particulariu nu potea se aiba cautele mediuolice de cari dispune unu studinte sermanu. Mai toti acesti tineri venire aici scapati din flaccarile revolutiunei unde incinsa sabi'a pentru imperatulu si drepturile poporului romanu, si ideea bibliotecii romanesci fu imbracisate de acesti atleti cu acelui focu si entusiasm ce face ca omenii acellei epoci se fie atatu de sublimi in actionile loru. Se facure statutele, dar ne asteptandu intarirea acelloru-a adunau carti barbatesce. Candu s'a facutu intarirea statutelor aveamu dejá o biblioteciora. Insocirea porta numele de: „Bi-

*) Még a legjogosb ezimmel biró egyházjavak is a felekezetekkéli törvényhozó-testet által kérdéssel tételeknek. Képesek-e a töbseguek akaratát szentesítő államfők (monarchi) az egyházt birtokainak élvezetében mindenkorra meg tartani? Ezt a védelmet jelen visszonyok közt csak a hívek egyetemeségtől várhatni. Íme az autonomia jogosultsága.

blioteca romanesca“ si bibliotec'a romanesca inflori nespusu de repede, cautandu la micu numeru allu membrilor si la modestele mediolice de cari dispuneau acézia. In annulu scolasticu 1861—1862 bibliotec'a dispunea de o avere de 118 fl. v. a. In annulu acestu-a tinerul clerus din seminariulu de la Sta Barbara no mai simtindu-se bine in marginile anguste a „Bibliotecei romanesce“ intemciare o alta societate pre unu planu cu multu mai estinsu „Societatea literaria besericcesca.“

Acesta societate si-forma alte statute amesuratul activitatii salle ce fura intarite numai decatu de prelatii besericesci romani. Formandu-se „Societatea litteraria besericcesca“, bibliotec'a vechei insociri eu tota avere sa in bani si alte obiecte au trecutu sub jurisdictiunea sau administratiunea „Societati literarie bes.“ nu inse in proprietatea ei dupa cum se pote vedé lamuritu din §§. 26. si 28. a statutelor; era §. 28. ne spune ca la „unu casu nedoritul, candu Societatea acest'a din ore-cari caus neprevideute s'ar desfinti, bibliotec'a va remané in dispusestiunea teologilor romani de Vienn'a,“ era impartirea se prescrie numai la casulu candu, bibliotec'a, n'ar mai fi suferita in Seminariu. — Asia dara din acesti §§. putem conchide cu tota siguritatea, ca aveera insociri vechi, a „Bibliotecii romanesce“ au trecutu in simpl'a administratiune a insociri noue, a „Societati litterarie besericesci“ si ca la casu de dissolvare a „Societati literarie besericesci“ bibliotec'a are se remana in proprietatea teologilor romani. Se mai nascu acum doue intreburi: Ce are se intempe cu avere cassei a Societati. Acesta e prim'a intrebare, — era a dou'a e ca fiindu aici vorb'a numai si numai de teologi de Vienn'a, noue, cari suntemu teologi, din nonorocire, de B.-Pest'a ar poté crese ne servesa intru ce-va prescrisele §. 28. allu statutelor?

In ceea ce privisce cass'a societati, judecandu dupa natur'a lucrului, in intielesulu memorialului si allu statutelor e cu totu dreptulu, ca nu numai bibliotec'a se remana teologilor romani din Seminariulu centralu din B.-Pest'a, ci si pucin'a summa de bani ce se affla in cassa la dissolvarea societati liter. bes. pentruca bibliotec'a au intratu in administratiunea Societati cu intrega avere necessaria la sustinerea ei; prin urmare e forte justu a se re'ntorce in possesiunea teologilor romani cu intrega dicstrea de care se bucura in momentulu candu si-a unitu sorteia cu cea a Societati literarie besericesci. Si mai lamuritu se vede acest'a din § 31 ce prescrie impartirea cassei si tramitera ei gimnasielor de Blasius si Blasius singuru la casulu candu bibliotec'a nu s'ar poté pastră si folosi prin teologi romani pre cum e forte evidentu din locurile parallele a §. 31. si partea ultima a §-lui 28.

In ceea ce privisce a dou'a intrebare, adeveratu ca in statute peste totu loculu e vorb'a numai de „teologii de Vienn'a“ sau teologii rom. din „Seminariulu gr. cath. de la St. Barbara“ dar sub acestea denumiri e a se intielege teologii rom. din seminariulu centralu ori unde s'ar affla ei cu seminariulu centralu; că-ci „teologii de Vienn'a“ se díce in statute, dupa cum se numescu si pana adi teologii din seminariile centrali; „teologi de Vienn'a“ teologi de B.-Pest'a in opusetiune cu cei din seminariile domestiice. Astfelui credemu noi ca sunt a se interpretă acestea denumiri a teologilor din seminariulu centralu si acesta cu atatu mai multu că-ci altumentreala hotarile fundatorilor facia de biblioteca si aveera ei la casulu candu s'ar desfinti societatea, s'ar paré peste mesura esstraordinarie si nu s'aru poté impacă nici decatu cu intentiunea fundatorilor, cari fundandu o biblioteca pentru tinerimea romana lipsita in strainitate de fructele literarie a natiunei sale, la tota intempi'rea nu au avutu in mente de a o legá singuru si esclusivu de cetatea Viennei, ci cu multu mai naturalu au avutu intentiunea de a o lassá in possesiunea personi morale a teologilor romani, ori unde s'ar affla ei in seminariu centralu departe de vat'r'a natiunei loru si lipsiti de midiluce de a-si cultiva limb'a materna

Astfelui a cugestatu clerulu tineru rom. din B.-Pest'a candu au venit u se

aduca decisiunea ultima in poterea caria ca urmatori ai teologilor romani de Vienna retinu bibliotec'a desfintiatoi Societati impreuna cu tota avere ei in possesiunea presentilor si viitorilor teologi de B.-Pest'a unde se affla stramutatu seminariulu centralu de la Vienna. In acesta hotarire a nostra ne-a confirmatu si urmatoria impregiurare pre care o insiru aici ca ultimulu si celu mai firmu motivu despre legalitatea hotariei noastre: Adresandu-ne in acesta causa la D. prof. de Universitate Dr. Gr. Silasi si roganndu-se ne dee deslucire despre §. 28 allu statutelor am fostu onorati a-i primi numai decatu respunsulu, din care reproducem numai cate-va sîre. Cl. D. Dr. Silasi dupa ce ne spune ca a fostu facia si a luat parte la infiintarea Societati si la compunerea statutelor ei, vine a ne interpretá § 28, care provede doue casuri ad. casulu disolvarei societati si casulu candu necum societatea dar nici bibliotec'a nu s'ar suferi in Seminariu si apoi dice: „...ne temeamu că societatea proiecta au nu se va aproba, au mai tardiu cea aprobatu pin vre o causa ni se va opri; in ambe casurile voiam ca biblioteca se remana in usulu clericilor romani cum erá inainte de infiintarea Societati. Ne aducem amente si de incetarea totala a Seminariului centralu vienesu; pontr. acestu casu pusoramu impartirea; ci acum se poate dice ca seminariulu centralu incatul pentru clericii romani numai se strapuse la B.-Pest'a; ergo, bibliotec'a se o folositi si contribuiti pentru inmultirea ei, etc.“

Dupa celes ce s'au disu pana aci, credem ca si acei lectori ai „Federatiunei“ cari se intereseau de stare bibliotecii desfintiatei Societati voru fi de acordu cu noi si voru aprobatu pasii nostri si acest'a o credemu cu atatu mai multu cu catu scimu că respectivii domni fosti odiniora membri ai acestei bibliotece cunoscute catu erá de nece-sara o biblioteca romanesca inca si in seminariulu gr. cath. din Vienna, unde se afflu ca la sine acasa si de acole voru conchide cu catu trebue se ne fie mai indispensabile adi intr'unu seminariu unde am ajunsu ca oile intre lupi.

Mai astănu necesaru a spune aici ca spre manipularea si spre regularea affacerilor bibliotecii clericilor romani au primitu cu forte pucine modificatiuni statutele vechei insociri literare de la Sta Barbara de care s'a memoratu de atatea ori in cursulu acestei corespondinti cari si insocirea „Biblioteca romanesca“ nu dispunea de unu cercu mai largu de activitate de catu acelu-a ce s'a lassatu in Seminariulu din B.-Pest'a teologilor romani. In siedint'a din 6 Iuliu a. c. s'a facutu essaminarea starei cassei, in acela s'a afatu 45. fl. 69. cr. Totu in acea siedintia s'a hotaritul a se aduce cea mai sincera si cordiale multiamita acellor Dni redactori atatu de dincolo catu si de d'inceo de Carpati, cari nici acum nu si-au uitatu de noi, ci ne au onoratu mic'a nostra biblioteca tramietiendu: căte unu exemplarul din jurnalele ce redigeza. Se aduce totu-o data cea mai adanca multiamita Dlu professoru Ioanu M. Moldovanu pentru unu exemplarul din Istoria Ardealului de DSa si donata biblioteca nostre. In siedint'a din 6 Iuliu s'a alese personalu de administrare a bibliotecii si a averei salle in personale Dlu B. Gr. Borgoveanu si a Dlu Ioane Pecurariu.

Primiti, Dle Redactoru, espressiunea simtiemintelor de recunoscinta si devotamentu ce Ve conserva teologii romani din seminariulu centralu de B.-Pest'a

in numele teologilor romani
Unu teolog patruanit.

Siomcut'a-mare in 10 Juniu 1875.

Am combatutu faptele relle si le voi combate si pre viitoru, nu voi pardoná cellor ce se incerca a seduce publicul rom. prin inselliatiuni si mintiuni miserabile, ci i voi descoperi in antea tribunului publicitatii, nu voi pardoná unui calumnatoriu cum e si dlu anonimu „eu“ din Siomcut'a, care in colonie diuariului „Federatiunea“ din 2. Maiu a. c. si incerca a arata in antea lumii romane pre protopopulu Cotoiu de unu barbatu meritatu, era pre acellu-a care fara nice unu interesu privatu

au arretatu si au combatutu in publicitate faptele nedemne alle acelui-a, nu s'a sfatu a-lu calumnia, prin urmare fia-mi ertatu Dle Redactoru prin acestea pre Dlu „eu“ a-lu declará de unu calumnatoriu nerusinat si de unu mintiunosu publicu, era cellea publicate de Dsa de mintiuni si scorinture supte pana la un'a littera din degete si dictate de o anima negra, declaru mai de parte ca nu am voit u nice ca voiesc nici de aci in colo a face polemie publice din una causa delicata, din cestioni de interesu publicu si nationalu ca si anonimulu „eu“ nu că-ci nu voiesc a comite crima contra conscientiei melle si a natiunei.

Scol'a de fetitie din Siomcut'a fiindu că are rar'a norocire, de prin trecerea la cellea eterne — au scapatu de matron'a magiara, de invetatoressa — causa certei publice, s'au imbracatu in doliu precum si domnii cari au contribuit la alegorea si denumirea ei de invetatoressa la scol'a romana.

Din protocollele siedintelor senatului scolariu oppidanu seu a representantiei oppidane se pot vedea că in scol'a de aici-a s'au introdusu limb'a magiara de limba obligatoria pentru invetiamentu, — că scol'a din Siomcut'a-mare nu e mai multu scola romana confessionale ci scola comună si cumca in senatulu scolariu se affla si doi evrei ca membri, mai departe, că primari'a oppidului dispune dupa placu in scola si cumca comitetul scolare confessionalu nu essiste; acum'a potim dle „eu“ nega tote acestea.

Să punem man'a la anima si so judecămu dreptu, să fimu nepartai si să nu ne lassăm sedu si nice de urra nici de interesu perso-nali, să ne intereseăm numai si numai de cestioni de interesu publicu, — să cautăm pre intregu teritoriul districtului cetati-de-petra, — să ne vomu convinge că scoale cea mai mare parte sunt in cea mai miserabile stare, cu invetatori neapti, luandu afora pre cei de la normale din Siomcut'a cari singuri sunt in stare dupa recerintia a correspunde dorintie, publice, — solutiunile invetioresci ne regulate, protopopii dispunu dupa placu asupra scolelor, in latureaza pre invetatori cei apti si i inlocuesc cu altii adesei ori nedemni.

Autoritatile politice, cu pretorii loru, nu se intereseaza de scola, — si bietii invetatori nu sunt in stare a-si capeta miserabilele solutiuni de cete 40—100 fl. v. a. apoi in astu-fel de imprediaruri cu anevoie vomu inainta cu invetiamentul intre poporu, — dintre tote scoalele populari scol'a magiara sustinuta de famili'a „Telekiana“ din Satulungu e in cea mai buna si infloritoria stare, care intru adeveru e unu beneficiu mare atatu pentru celle 20—30 familie romane catu si pentru locuitorii magiari de acolo, că-ci altcum nu aru fi in stare a inainta in invetiamentu nice pesto secole, nefiindu in st re a solvi invetatoriului cete 3—400 fl. v. a. solutiune annuale.

Curtiu.

Clusiu, 27. Iuniu, 1875.

Dle Red! La ventillarea catastrală publicata in pretiuit'a foia „Fed. N. 40—41“ anu si eu de a observa urmatorile:

In affacerile catastrale si alle desdau-narei de pamant care se baseza pre actele catastrale amu lucrati si eu (subsemnatul) ca adjunctu si conducatoriu de comisiunea din a. 1850 pana in a. 1870.

Despre accuratet'a, promititudinea, de steritate si incredintarea cu care m'a onoratu superioritatatile melle, potu dovedi cu documente autentice si originaile.

Din aceste motive amu suplicatu si eu pentru unu postu de Comissariu, Secretarju, ori officialu de ratiuni, facandu in cererea asternuta la ministerulu de finançe men-tiune, cumca io neavandu patroni poternici, puru si simplu me bascuzu numai pre serviciul prestatu, si officiose attestatu.

N'amu fostu denumit, si potu din cauza că sumu acum'a unu veteranu de 55

Continuare pre pag. 141.

145

Supplementu la nr. 46 allu „Federat.”
cursulu an. 1875.

ani, decare tempu si etate suntu lipite multe slabitiuni trupesci.

Aci in se trebuc sè observu, că intre si chiamati adeca denumiti se afla si de acei-aari nici atât'a nu precepu cumea catastrulu si felu de bidigonia pot fi, adeca cari sunt basele catastrale, si cum trebue condusse, si sè nu fie spre dau'a tierrei, si a popoului pre cumu a fostu celu d'in a. 1850

Dar' la tote aceste i-va invetiá instruc-
tunca ministeriala, a dlui ministru de finan-
cie Colomanu Szell, precum si legea creata
in sensul acestu-a.

Le poftescu succcessu bunu spre binele
communu, si inflorirea patriei.

Li-asu pofti gustu spre cotirca mai
multor carti adeca opuri catastrale — eco-
nomice precum a lui Proske si alti mai
multi, credu inse că aceste nu multa dorere
de capu va face respectivilor, (pentru că
nu precepu limbele natunilor mai culte) ci
se lipsescu de intelleptiunea propria, tegma
recemu amu facutu noi in a. 1851—56.

Sè ne intorcemu inse ad rem ventilla-
toru: diceti că suut totu magiari-nemti
si slovaci denumiti, si romani ba, aveți
dreptu.

Io precumu amu enaratu si in suplicia
mea (propria opinio) unu lucru catastralu
numai atunci pota ave resultatu bunu,
andu officialii cari conducu affacerile ca-
strale, precepu si limb'a poporului.

Poporulu inse in Transilvania stă din
romani. Ungurii sunt numai resaditi ici si
cole intre acesti-a. La Secui se afla steri-
tate. Sassi offerescu tote in asta privintia
precum a facutu Jekeli si daca mi-vine at-
minte Dilmontu, Inspector catastralu in
Brassia, numai ca sè-si assecureze viito-
rul loru.

Cu tote leniscea sufletului meu acceptu
si dara, că lucrările catastrale sè essa in
avoria poporului si spre binele patriei, si
io si pana atunci perseverezu in pensiunea
mea de 210 fl, dobandita dupa unu servituu
de 28 anni, inse nu in intielesulu normale-
loru esistente inprivintia acesta, ci in sen-
sul fortiei si arbitriului — fostului regim
in an. 1873.

Andrei Mezzi,
off. essactorele in pens.

Maramuresiu, in Iuliu 1875.

Die Red.! Seclul nostru se dice a fi
seculul nationalitatilor de ora ce in seculu
presentu că nici candu triumfáza mai pre-
totindene sublim'a idea a nationalitatii. — Do-
bere inse, că noi Maramuresianii cu acestu
productu allu secului modernu nu ne potem
mandri.

Nu este territoriu locuitu de romani,
unde simtiulu nationalu sè fia mai amortitù
a acti. — Indiferentismulu celu mai crassu
omnesce in tot'a patri'a lui Dragosiu. —
Intelligentia asià dicandu cu exceptiune spod-
adică — nu voiesce séu nu scie sè se in-
terezeze de scump'a nostra causa nationala.
Pote dora me va reflectá cine-va că nu-su
objectivu si zu vorbescu adeverulu; inse do-
bere! faptele complinite in modulu celu mai
elatantu su-de accordu cu assertiunea mea.
Se vedem si se va convinge ori si cine.

In 6. l. c. fu allessu intr'unu cercu — cu-
pucina exceptiune curatu romanescu-de able-
gatu Dlu Cziple Zsigmond sub-procurorul re-
gescu, de nationalitate romanu; inse rene-
gatu in sensulu celu mai strictu allu cu-
ventului. Me temu că Daa mai multu va
stricá causei nationale de cătu magiarulu
celu mai incarnatu, pentru aceea alegerea
Dsalle chiar de sermanulu poporu romanu e
una din cele mai mari calamităti; e unu afrontu
brutalu facia cu cau'a nostra nationala. Si
cum sè nu so sfasie anim'a ori carui bine-
imitoriu candu observa că proporulu nostru
e atât de orbecatu si ignorantu, prin pres-
tunca intellegitie salie in cătu si-pune in-
dredrea acelu-a, a carui conduitu, in ca-
va representantilor, va servi numai spre

debilitarea si subminarea esistentiei nostre
nationale.

Sermanulu, oporu gome sub impilarile
barbare a Domnilor sei, cari de si romani, inse
eu tote aceste mai tare storciu pre bietulu popo-
ru decat su magiarulu. Dececa arruncu o
privire in giuru nu observu altu ce-va, decat
desolatiune, miseri'a cea mai cumplita, cătra ce
se adauge si justitia cea corrupta. In vanu si-
reclama bietulu tierranu revinderearea dreptu-
lui seu, căci e urginitu si asupritu, fin-
duca nu are destulle parale spre a inde-
stulli lacom'a unor domni romani. — Aci
si-are loculu diss'a: „Miserabile saeculum ubi
justitiam petero est crimen”. — Asiá de mare
calauitate si asuprire zaco asupra bietului po-
poru, incat e cu nepotintia a le zugravi
tote fideli.

Cu asta occasiune numai atât voiescu
sè ve notificu; convinsu fiindu că si on.
publ. ect. accepta, ca sè afie ce-va nouatii
si din serman'a si nefericit'a nostra provin-
cia romana.

Unu Maramuresianu

Salisce 22 Ciresieriu 1875.

Dlc Redactoru!

Dominoca in 20 l. c. furamu norocosi
a participa in Orlatu la adunarea generale, a
despartimentului III din scaunul Sabiuului.

Associatiunea nostra Trana ventru cultur'a
si literatur'a poporului romanu, numai atunci
si-va satisface sublimei selle missiuni, deca
vine in coatingere nemidilocita catu mai desa
cu poporul insusi, acesta a intentionat si
reptii Dnii cari in adunarea generale tie-
nuta in Siomcut'a la annulu 1870, primira
regulamentulu sub-comitetelor.

In celle mai multe parti alle Transilvanie-
se a si inceputu activitatea acestor sub-
comitete, si cu bucuria trebue se constata-
mu, cumea celu allu nostru din scaunul Sa-
biului dupa reportul Dlu notarui Dr. Olariu
se risuesce in tote a-si inplini obliga-
mentulu seu luatu asupra-si.

Se vorbimu inse despre adunare.

In beseric'a locale gr. catolica pre la
9 ore antemeridie ane se adunassera, asiá di-
cendu intregu poporul d'in locu, unu nu-
meru insemnatu de intelectuali de la noi, in
frunte cu prea meritatulu jude regiu Maxi-
mu, alti membri din pregiuru si majoritatea
subcomitetului.

Directorulu Ioane Hania deschide adu-
narea cu o vorbire bene nemerita, la care
parochulu localu Bradu respunde in terminii
cei mai calduros, multiumindu adunarei, ca
n'a pregetatu a onorá Orlatulu cu presen-
tiia s'a.

Judele reg. Maximu inbolaitu de celle
mai caldurose semtiamente nu a potutu intre-
lassa a nu vorbi d'in inima poporului, inbar-
batandu-lu la inaintare in cultura, deosebi
in cunoscerea modului de a-si lucră pa-
mentulu.

Dupa unele discussiuni ivite in caus'a
bugetului se suie Dlu profess. preparandiale
Demetriu Comsi'a pre amvonu si tiene o dis-
sertatiune in tota privintia instructiva si
referintelor nostre accuratu acomodata.

Tem'a a fostu de totu bene nemerita si
d'in partea publicului cu viue aplause spre-
tata; sprezu ca sè v'a publica in foi'a
„Associatiunei.”

Fiindu tempulu inaintatu dissertatiunea
Dlu Niculau Petrescu nu s'a potutu tiené.

Inainte de inchierea siedintiei la propun-
erea Dlu cassariu Jului Bardosiu sprignita
din partea Dlu Massimu s'a alesu in
comitetu Dnii Comsi'a si Eugenu Brote
ambii individi forte demni, agronomi abso-
luti, despre cari putem cu totu dreptulu
accepta ca voru da „Associatiunei” cu sci-
enti'a loru speciale sucursulu celu mai pon-
derosu.

Materialmente „Associatiunea” nostra nu
fu asià tare sprignita; trebue se fimu in-
si cuatâta indestuliti, daca no cugetam la sra-
ci'a poporului nostru in care genu Orlatiani.

Dupa reportul comisiunei esmisse pentru
concrierea membrilor s'a adunatu cu totulu
mi se pare sum'a de 68 fl. v. a. ne amu
sentit u ince forte maguliti si indestulliti can-
du Dlu cassariu in reportul seu ne fece eu-

noscutu, cumea pre territoriulu scaunului Sa-
biului se afla 8 membri fundatori 14 mem-
bri pre vietia cu cate 100 fl. si 106 membri
ordinari, cari solvescu 5 fl. a. pre annu; —
incat potem cu siguritate afirmá ca pucine
tienturi se fia in Ardealu, cari se pota e-
mulă cu allu nostru.

Dumnedieu se ajute causei san'e!

V.

VARIETATI.

(Diuariu nou) organele de publicitate
se immultiescu intr'unu modu prodigiosu in
Romania si celle mai multe sunt politice cu
tote că celle de specialitate si a nume celle
literare scientifice nu sunt in prisontia
ba putem díce că lips'a loru se sentiesce.
Salutam cu tote acestea apparintia nouui
diariu „Vocea Prahovei” cu care se
immultî nrul organelor independi.

(Planeta noua.) Observatorul din
Washington au descoperit o planetă nouă
spre a media-di de constellatiunea Scor-
pionului.

(Amortirea sentiului na-
tionalu) In timpulu imperatessi Caterin'a,
domnia la curtea imperaticea partit'a Nem-
tilor.

Unu generaru rusu dobandisse ua mare
isbanda militaria.

Imperatess'a lu chiamă si, multiamin-
du-i, fericitandu-lu, i disse:

— Cere ce vei vol si ti-se va accordá.
Ginerariulu cadiu in genunchi si, cu ma-
nile spre rogatiune, i disse:

— Maiestas! FA-ME NEAMTIU!

* Diariul „Levant-Herald” dandu
relatiune despre cutremurul de pamentu care
a fostu in districtulu Iskili (Asi'a minore),
dice că in totu districtulu n'a remas in
peciile de cătu 50 case. La Zivril, unu satu
de 2000 locuitori, töte casele s'au surpatu
si aproape 500 persoane au perit. In orasulu
Iskili, sute de ómeni au fostu omoriti prin
derimarea a cătoru-va mii de case, dintre
cari n'a resistat de cătu 15 si două mo-
schee.

Apópe de Zivril, cutremurul a pro-
dusua ua mare deschidetura in pamentu,
din care au isbucnitu (proruptu) unu isvoru
de apa calda. (Rom.)

* Se telegrafieza din Bagdadu că-
tra diariile engleze că in Mesopotamia ban-
tue cium'a. Telegramma adauge că epi-
demia s'a intinsu dincolo de Mounsefks, di-
strugendu poporatiuni intrege. In trei loca-
litati citate prin depesia, cifr'a mortiloru
s'a urcatu la „500, la 800 si la 1000 indi-
vide. Cei isbiti de bala moru in a dou'a seu
a trei-a di. Din cau'a epidemiei, autorita-
tile turce au infinitatui carantine de 15
dile in tote porturile ottomane de pre Ma-
rea-Rosia; aceea-si masura se aplică si in
orasiele Alepu, Damascu si Kifri, pentru ca-
ravane, pre cătu timpu va durá epidemi'a.
(Rom.)

* In currendu se voru installa la
Paris orologie regulatore de precisiune.

Orologiulu mama seu regulato-
rul principale se va assiedia la Ob-
servatoru. Daci voru porni fire conductatorie
la Bursa, la ospellulu municipiu si in alte
puncte secundare, unde se voru pune re-
ceptorii electrici, cu cadrane in dimen-
sione mare.

Alte fire, intr'unu numeru ce se va
crede necessariu, voru pune in cumuni-
care aceste ultime localitati cu desparti-
rile orasului. Diferint'a de ora ce voru
produce aceste ramure va fi forte neinsem-
nata, a miia parte dintr'ua secunda, in-
tre statiunile centrale si cadranele secundare
celle mai departate; astu-felu că in acelui-a-
si timpu, va fi 'n tote despartirile capitalei
aceea-si ora.

In Paris installarea fireloru conducto-
rie se va face prin subteranele liniei te-
legrafice, séu prin acellele ale apelor si
canalurilor, si nu va costa de cătu forte
pucini in comparatiune cu servitiulu ce va
aduce.

Regulatorulu séu apparatulu motoriu
consiste intr'unu simplu apparatu electricu
si se va poté assiedia cu pretul de 500

franci. Receptorii eletrici de despartiri voru
costa 200—300 franci unulu. („Rom.”)

* Cu ocazie unei unor sapature ce
se faceau in Algeri'a, pentru a aduce nes-
tore de apa de Tugia in orasulu Bugia,
s'a facutu urmatoria descoperire:

Ingenierii de puncti si căli, impedece-
fiindu in callea lucrărilor de unu munte,
cautau unu punctu favorabil spre a face
unu tunel, candu dedera preste ua galeria
inalta de 2 m. 15 c. si larga de 60 cen-
timetre, a carei directiune se intindea toc-
mai pre lini'a ce si-propussera să urmeze.
Dupa essaminarea acestei lucrari antice, s'a
recunoscutu că ea datează din timpulu Ro-
manilor si că e construita mai multu că
scuru de Antoniu Piulu. Acesta galeria,
de si vechia de 2000 anni, totu-si e inca in
starea cea mai buna d'a poté fi utilizata, si
astu-felu orasulu Bugia va fi scutit u d'ua
summa insemnata, de spese cari erau recla-
mate d'unu nou tunel. („Rom.”)

(Societatea publica) Societatea „Ju-
lia” a junimei romane de la universitatea
din Clusiu in 4. Juniu a. c. si-a tenu-
majalu in gradin'a ospetariei la „regin'a
Angliei”, cu asta ocazie venitulu totalu
a fostu 92 fl. din cari summa subtragandu-
se spesele 86 fl 98 cr. romane pentru societate
venitulu curatul 5 fl 2 cr. v. a. cari s'a si
depusu in cas'a de pastrare. — Preste tac-
se a platit D. Dr. Gregoriu Silas si
50 cr. Iosifu Cioplatea 50 cr. si D.
Cosma preutu in Jucu 1 fl. v. a. pen-
tru c'ri contribuiri societatea li esprime
multiamita. Clusiu 8/7 1875. Alessandru
Ciplea, cassariu.

(Multiamita publica) Pr. SSa
Parintele Episcopu alu diocesei Ghierlei
Michailu Pavelu indemnătă de iubirea
sa către flii sei sufletesci si de generositatea
i innascuta au dăruntu scolei confess. rom.
gr. c. din Apisa-media (in Maramuresiu)
unu elopotiellu, care lipsa in acelui
edificiu. Pentru acesta fapta generosa pri-
mesca gratiosulu nostru patronu in numele
comunei si alu scolarilor moi cea mai fer-
binte multiamire impreunata cu profunda
veneratiune. Ddieu sè ni-lu tienă multi anni
spre binele besericiei si alu națiunei 'no-
stre! — Apisa-de-mediulocu, 20 Jun. 1875.
— Ioanne Gibanu, invetiatoriu.

(Emigratiunea) d'in Ungaria
au inceputu sè iee mari dimensiuni; in
annulu eur pana in Juliu, adica in tim-
pu de 6 lune se dedera aproape cu 3000
de pasporturi mai multe decatul in
annii trecuti, mai alessu Secuui emigreaza
cu glotele in vecin'a Romania. Semne
relle! omenii fugu de fericirile d'in re-
gatulu ungurescu.

(Lazaru Costicu) fostu deputatu
in sessiunea trec. este trassu in cercetare
criminale pentru lesa majestate. Comitele
(prefectulu) din Baciu-Bodrogu l'au denun-
ciat că ar' fi vorbitu in contr'a domnit-
riului si a statului ung. — se poté prevede
că resultatulu cercetarii va fi o nemica mare
si că urmarirea s'au facutu cu scopu d'a se
impedece alegerea lui de deputatu.

(Furtuna) In 9. Jul. c. se descarcă
era o fortuna a supr'a capitalei si giuri de-
vastandu ce mai lassasse furtun'a de la 26.
Juniu, c. — Annulu acestu-a se facu me-
morabile prin vifor, ploii torrentiale, ful-
gere, grandina, etc. cari devastara mai multe
tienuturi alle Europei. Unele parti alle Fran-
ciei, Ungariei si chiaru a Romaniei au fostu
aspre cercetate.

(Distinctiune) In. Pr. SS. Par. AE
si Metr. de Carlovici Procopiu Ivas-
coviciu pentru eminentele servitie pre ter-
renulu beser. au fostu decorati cu ord. co-
ronei de ferru clas. I.

(Declaratiune) Subscrissii de-
chiarămu că telegramma adresata confe-
rintiei nat. din Sabiu, cu dat'a de la 23,
Maiu, a. c., s'a tramsu cu consentien-

(Invitare) Asociatia transilvana pentru literatură și cultură poporului român, tienendu estu-annu adunare generale extraordinaria in Alb'a-Juli'a in 18. Juliu c. n., comitetul de arangare constituitu aci, roga pre toti acei-a, cari voru a participa la acăta adunare, să bine-voiesca pana in 14 Juliu, c. n. a se insemnă la subscrissulu presiedinte, pentru ca să se pota de tem- puru ingriji de incuartirarile necessarie.

Alba-Juli'a, 29. Juniu 1875.

Mihai Cirlea, Alessandru Tordosianu, notariu. presiedinte.

Deputati dictali Transilv.

Prin telegramma primita de a dreptulu de la Sabiu ni-se annuncia cu dat'a 8 Jul. că „asta-di la 9 ore se proclamara deputati dictali: Gustavu Kapp in Sabiu, éra in cercu: Carolu Gobel consil. de sect. pensionatu. — Romanii toti solidari nu se presentara, — neci Dr. Borci'a, — la urna, necum „Telegrafulu Romanu!“ Vivat solidaritatea. — Assemea sciri primiramu si d'in alte parti despre abtienerea alegatorilor rom.

ad Nr. 122. 1875.

Programma

pentru adunarea generale extraordinaria a Asociatiei transilv. pentru liter. si cultur'a poporului rom. conchiamata la Alba-Juli'a pre 6/18 Juliu 1875.

1. Membri Asociatiei ·dupa finirea servitiului divinu, se aduna la locul destinat pentru tienerea siedintei adunarei generale.

2. Presidiul deschide adunarea generale extraordinaria, indigitandu scopulu a cellei-a.

3. Adunarea alege pentru portarea protocollului unu notariu ad hoc.

4. Adunarea ie la dosbatere propunerea relativa la resumerea si eventualminte modificarea conclusului adunarei generali din an. trec. 1874 de sub nrri prot. XLI.—XLII.

Din siedint'a ordinaria a comitetului Asociatiei transilv. tienuta la Sabiu in 6 Juliu n. 1875.

Sciri mai noi si electrice.

Prag'a, 2. Iul. Adi la 7 ore demineti a cadavrulu imperatului Ferdinandu, assiediatu in secriu duplice fu transportatou cu opemionalu solene in capell'a curti. Inim'a repausatului e pusa intr'o urna de argintu, éra intesinele intr'o caldare; in giurului sarcogafului sunt aprinse 300 de luminari. Testamentulu s'au deschis eri, dupa alte sciri nu s'au deschis. De altmintrea publicitatii se voru da numai punctele cari privesc persone, a fara de famili'a domnitoria, corporatiuni, institute etc. caroru-a li-s'au facut legate. Liturgia pontru suffletulu repausatului se va celebră sambeta, éra immortantarea domineca la a media-di.

Prag'a 3. Jul. Cadavrulu imperatului Ferdinandu se va transporta domineca la gar'a caloi ferrate a statului, de aici la Vienn'a, unde se va assiedi in cript'a familiei imper. de la biserica Parintilor Capucini. Difariulu „Cehu“ invita reprezentant'a si corporatiunile cetatii a tramite cu grab'a deputatiuni la veduv'a imperatessa spre a se mediuloci ca ossamintele repausatului imp. se se ingrope in biserica stului Vitu d'in Prag'a, conformu dorintiei mai de multe ori espesse a lui Ferdinandu.

Roma, 5 Jul. In consistoriul de adi au fostu preconisati mai multi episcopi, intre cari Dobril'a in Trieste (Istria) Io. Haiss in Königgraetiu si Fried. Schreiber de AEppu in Bamberg.

Buccuresci, 5. Jul. Concessiunea pentru cladirea callei ferrate Ploiești-Predealu se dede, in sied. de adi a camerei, intreprindetoriului anglu Crawley.

Alessandria. 8. Jul. Vice-regele au ordonat introducerea calendarului Gregorianu, incepandu de la 1. Septembre, a. c. (Ne intrecu Turci).

Vienn'a, 10. Jul. Imperatulu Franciscu-Iosifu va cercetă luni castrele milit. de langa Bruck si aceea-si dì ser'a pleca la Ischl. — Principelu de corona Rudolfu jace de versatu, cursulu bolei inse c regulatu. Eruptionile pre ceriulu gurei persistu. Accesele de friguri continua inca. — Scirile allarmatorie despre rescol'a d'in Ertiegovina sunt essagerate. Incaierarile intre Crestini si Turci se urmeza ce e dreptu, nu au inse caracteru mai seriosu. Doue sate in Ertiegovina au redicatu flammure austriace (?) — In Dalmatia inca turburarile se marginesc in Metovicie, unde inca se escara numai din certe pentru hotare in urmarea regularei riului Narent'a. Pentru infrenarea turburarilor s'au tramsu in facia locului potere armata. Cu privire la negotiatuile asupr'a conventiunei comerciale si de vama austro-unguresci, camerele comerciale si industriaie au fostu invitata a prezenta datele statistice relativ la cantitatea de biere, spiritu si zaharu, importate d'in Austria in Ungaria si vice versa, in cursulu anilor 1872—3 si 4. Din datele intrate se constata ca s'au exportat d'in Austria infer. in Ungaria 139,006 acove de biere, 91,404 de spiritu, 113,541. centenari de zaharu; éra d'in Ungaria s'au exportat in Austria infer. 24,000 acove de biere, 100,419 de spiritu 21,000 de Slivovita (vinarsu de prune) si 42,099 cent. de zaharu.

Brünn, 10. Jul. Negotiatuile urdite la camer'a comerciale in affacerea lucratelor nu avura resultatul dorit. Fabricantii nu voru să scia de negotiatu comuna intre ei si lucratori, acesti-a sunt forte irritati pentru conduit'a celoru-a.

Madrid, 10. Jul. Dupa ultimele successe alle ostirilor guvernului resbellulu civil in centru se poate considera că terminat.

Buccuresci, 11. Jul. Senatulu au luat in consideratiune concessiunea pentru cladirea liniei ferrate Predealu si Ocn'a a se da in intreprindere lui Crawley. — In camera, discussiunile a supr'a conventiunei comerc. cu Austro-Ungaria, deveniu forte viue. In contra conventiunei vorbira pana acum Eperanu, Cogalniceanu si I. Bratianu, pentru ea vorbira V. Boierescu si Stratu.

Brünn, 12. Jul. Locutienetoriulu disso deputatiunei lucratelor, că dinsulu au facutu totu ce i fu cu potentia, dupa lege inse nu poti sili neci pre fabricanti la urcarea simbriei, neci pre lucratori la lucru, adausse apoi că are aspre instructiuni a sustiné ordinea.

Buccuresci, 12. Jul. Conventiunea comerc. cu Austro-Ungaria a fostu luata in consideratiune de camer'a Romaniei cu majoritate atatü de mare, cătu primirea definitiva nu mai suffere indoioela.

Brünn, 13. Jul. Fabricantii declarara că de si declina negotiatuile comune cu lucratori, sunt gat'a inse, fie-sce care a se intellege in parte cu lucratori s'e. — La 6 ore se adunara multime de lucratori in cemeteriulu de Obrovitii, care fu ocupatul de unu botallionu de pedestras. Senatorulu Wolf vorbi una ora intréga cătra lucratori, inse fara successu femeile redicara pruncii strigandu „impuscati-ne!“ In fine successe politiei să induplice multimea a se duce a casa. La 9 ore pacea fu restabilita.

Buccuresci, 13. Jul. Camer'a primi conventiunea comerc. cu Austro-Ungaria. — Senatulu primi cu mare majoritate concessiunea callei ferr. — Diece deputati, membri ai adeveratei oppositiuni, depusera mandatele, intre acesti-a Ionu Bratianu.

Madrid; 13. Jul. Noulu proiectu de constitutiune concede si strainflorul liberulu essercitii de industria, declara domiciliulu (locuint'a) si correspondiente de inviolabile; costiunea relegionaria se va deslega in intellessu liberale; senatulu să se compune din 100 membri ereditari, 100 numiti de regle si 100 alesi. Cortesii (deputati) se voru alege pre timpu de 5 anni. Regle pote disslove senatul si camera, insejou conditiune

d'a se face noile alegeri in restimpu de 3 lune.

Vienn'a, 14. Jul. Insanatosiarea principelui de cor. Rudolfu inainteza bine esantem'a s'au uscatu cea mai mare parte, processulu in cavitatea gurei se apropiu vindecare deplina.

Beligradu, 14. Jul. Unu decretu allu principelui convoca Scupscin'a pre diu'a de 27 Augustu, a. c. la Craguevatiu.

Buccuresci, 15. Jul. Senatulu primi cu mare majoritate conventiunea comerc. cu Austro-ungari'a. — Camer'a vota legea de imprumutu pentru resumperarea unei parti a călliloru ferrare.

Ischl, 15. Juli. Imper. Wilhelmu este de adi dupa a media-di ospele imperatului Franciscu Iosifu. Revederea si petrecerea impreuna este forte cordiale.

Vienn'a, 15. Jul. „Press'a“ annuncia: Pentru unu transportu de 500 calugaritie alungate d'in Prussi'a se pregatescu cuartire in Mühlhausen (care sunt 20 cu acestei nume.) Represen tantiele cercului si celle comunale pregatescu proteste la ministeriu in contra immigratiunei cu ridicat'a a calugaritie-oru.

Paris, 16. Jul. Cea mai mare parte a diarielor, chiar si celle moderate republiane recunosc in unanimitate că Gambetta a facutu mare gressiola attacandu cu violintia pre Buffet (care, dupa Gambetta sustine functionari bonapartisti sprinse unele tirile lor) si designa diu'a parlamentaria de eri, că una de nefasta pentru stang'a republicana.

Vienn'a 16. Jul. „Noulu Tremdb.“ dice „averea repausatului imp. Ferdinandu se pretiuesce prea susu, candu aceea nu face decăta numai a patra parte d'in summ'a pretiuita. Rent'a dupa avere face ca la 2 milione fl. (Estumodu averea s'ar urca collu multu la 5 o mill. adica a trei-a parte d'in summ'a indicata prin diarie. Red.)

London, 16. Jul. Camer'a vota principelui de cor. (de Wales) pentru calatorii a'sa in Indi'a 600,000 fl. spese personale si 250,000 fl. spese de calatorie. — In urm'a ploulor torrentiale au fostu inundat; 4 comitate: Gloucester, Lancaster Montmouth si Wales.

Bibliografia.

Au essitu de sub tipariu „Anghir'a Crestina“ seu „Cuventari funebri“ pentru diferite casuri cu privire la etate, sessu si starea sociale de Titu Vespasianu Gheaj'a, presviteru gr. or, la instit. reg. de correct. in Ghierla. Sabiu, in tipogr. archidiecesana Pretiulu 1 fl 50 cr. Opulu se cuprinde in 10 colle (155 pag.) formatulu 8° si se poate trage de la autorulu.

Au essitu de sub tipariu oper'a intitulata „Glorie Romaniilor“ — Michail Viteazulu, poemă istorică in versuri de Alessandru Pelimonu, coprindiondu 136 pag. Pretiulu? se dice moderat, dar nu e indicat.

Au essitu de supt tipariu si se afă de vendiare la librari'a Soecu partea I. din scrierea dloru Junod si Senglet, profesori de gimnastica la Paris, intitulata „Gimnastica poporara rationata“ tradusă de d. G. Moceanu, avendu si figurele principale.

Acăsta parte e interesante din punctul de vedere istoric al gimnasticei, mai cu séma la poporele antice, si poate servi multu junimii iubitore de esserciciele gimnastice.

Cu occasiunea intrarii in vigore de la 1. Juliu 1875, st. n., a tratatului postale internationale de la Bern'a, prin care se constituie uniușa generala a postelor, a apparutu de supt pressa a 3-a editiune a indicatoarelor practice alu postelor si telegrafelor in Romania, cuprindiendo desluciri necesarie publicului. Pretiulu 1 leu.

Se afă de vendiare la onor. officie telegrafice si postale din tierra si la principalele librari din capital'a Romaniei.

Depunerile de capitale spre fructificare e se primesc la institutul subsemnat:

a) pre lunga annuntiarea radicarii in sensul statutelor cu 6% interes;

b) sub conditiune, de a se annunca institutul radicarea depunerii la trei lune inainte cu 6½%;

c) sub conditiune, de a se annunca institutul radicarea depunerii la sase lune inainte cu 7% interes.

Cu privire la conditiunile b) si c) deponentul are a se dechiara in diu'a depunerii, că-ci altu-eumu inlocuirea se va privi că urmata sub conditiunea a).

Interesele incep in diu'a, care urmeaza dupa diu'a depunerii, si inceteaza cu diu'a premergatoria dillei in care se radica depunerea cu acelui adaușu inca numai de la acelle capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu pucinu 15 dille.

Depunerile tramește prin posta pre langa comunicarea adressei deponențului se resolvă totu de-a-una in diu'a primirei.

Asemenea se potu effectua prin posta annuntiari si radicari de capitate.

Sabiu, 17. iunii 1875.

2—4 „Albin'a.“ Institutu de creditu si de economie in Sabiu.

Anunțuri.

Subscrissulu are onore a aduce la cunoștința Onorabilei publicu, că dupa unu servitiu publicu de mai multi anni, parte că notariu de tribunalu parte et assessore orfanalu la Comit. Zarandu, — si-a deschis cancellaria de advocatu in Carei-mare (Nagy-Károly) Cottulu Satu-mare.

Dreptu aceea, aducundu la cunoștința publica acesta impregiurare, că atare se recomenda, să fie onoratu cu increderea On. publicu in cause de ori ce natura, fie acelle cestiuni judiciare, finanziare ori politico-administrative.

Carei-mare (Nagy-Károly) la 10. Iuliu, 1875.

1—3 Demetru Popu advocate in drepturile comune si cambiale.

Articol de lege XXXV. 1874. Despre notarii publici regesci, — revedintu si corresu se afla gat'a retiparit. Cei ce voru să aiba acesta lege (necessaria nu numai notarilor publici, ci si notarilor communali, pretilor, si invenitoriilor pentru a instrui poporul) să grăbesca a se insinua, că-ci numai 500 exemplarile s'au retiparit si pana va appare editiunea officiale (in limb'a rom.) va trece inca multu timp. — Pretiulu e cunoscutu d'in annuntiile anteriori.

Red.

Bursa de Vienn'a, 17. Jul. 1875.

Metalice 5%	70.85
Imprumutul nat. 5%	73.95
Sorti din 1860	112.75
Actiunile banci	975.—
Actiunile inst. de creditu	219.60
Obligatiuni rurale ung.	81.70
" " Temisiane	80.—
" " Transilvane	80.25
" " Croato-slav.	83.50
Londonu	111.70
Argintu	101.25
Galbenu	5.25
Napoleond'or.	8.88

ALESSANDRU ROMANU
Propriet. edit. si red. respundet.